

Vývoj mezinárodních vztahů v Evropě (1920–1936)

Cvičení 10 & 11

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Konference ve Spa (1920)

- odzbrojení Německa
- stanovení válečných reparací tak, jak je požadovala Versailleská smlouva
- Při neplnění podmínek hrozila Německu spojenecká okupace Porúří a jiných území
- Reparace 269 mld. zlatých RM: Francie 52%, VB 22%, Itálie 10%, Belgie 8% a zbytek další státy

Washingtonská konference

- 11/1921 – 2/1922
- Hlavní cíl stanovit poměr sil bitevních lodí jednotlivých států
- 5 : 5 : 3 : 1,67 : 1,67 (VB, USA, Jap, Fr., It.)
- Podepsáno několik smluv:
 - Smlouva čtyř mocností – USA, VB, Francie, Japonsko
 - Smlouva pěti mocností – USA, VB, Japonsko, Francie, Itálie
 - Smlouva devíti mocností – USA, VB, Japonsko, Francie, Itálie, Nizozemí, Belgie, Portugalsko a Čína

Janovská konference (1922)

- 10. 4. - 19. 5. 1922 (29 států)
- Otázka reparací, přimět Rusko, aby uznalo dluhy předcházejících vlád
- Chybí USA
- Strach Němců z dohody pro ně nepříznivé → podpis Rapallské smlouvy se Sovětským Ruskem

Rapallská smlouva (1922)

- Během Janovské konference
- Smlouva mezi Německem a Sovětským Ruskem
 - Vzájemné uznání obou států a vzdání se nároku na úhradu válečných škod
 - Vzájemná obchodní a hospodářská spolupráce
- Tajná spolupráce v oblasti vojenské

Locarnské dohody (1925)

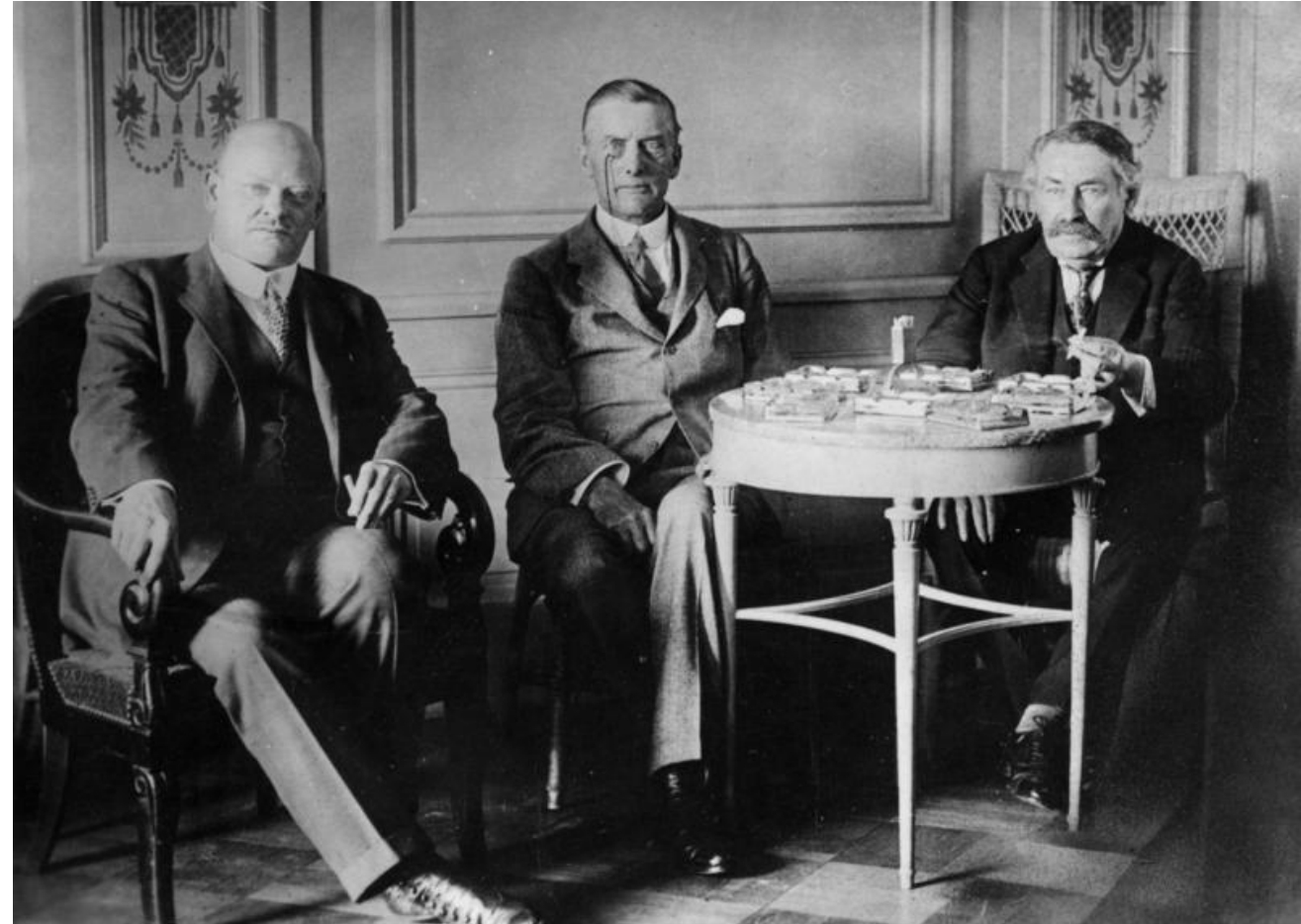
- Německo, Francie, VB, Belgie, Itálie, Československo a Polsko
- Rýnský garanční pakt = garance západních hranic, avšak hranice východní zůstávají negarantovány
- Další důsledky: Německo členem Společnosti národů, přispěly k řešení Růrské krize
- 4 smlouvy o arbitráži mezi Německem, Československem, Polskem, Belgií a Francií
- Francie měla pomoci ČSR a Polsku v případě napadení Německem
- Pokles vlivu Francie na mezinárodní dění

Slavná fotografie uložená v německém Spolkovém archivu, na níž je zvěčněn Gustav Stresemann, Austen Chamberlain, Aristide Briand; Briand a Stresemann obdrželi společně roku 1926 Nobelovu cenu za mír

Gustav Stresemann zemřel roku 1929 na mozkovou mrtvici. Usilovné snažení těchto pánů však zhatila nastupující krize.

(Zdroj: Bundesarchiv, Bild 183-R03618 / CC-BY-SA 3.0

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/42/Bundesarchiv Bild 183-R03618%2C Locarno%2C Gustav Stresemann%2C Chamberlain%2C Briand.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/42/Bundesarchiv_Bild_183-R03618%2C_Locarno%2C_Gustav_Stresemann%2C_Chamberlain%2C_Briand.jpg) [20. 9. 2018]

Ženevský protokol

- Mezinárodní úmluva o zákazu použití plynů a bakteriologických zbraní ve válce
- Podepsána 1925
- Problém: sice zakazuje použití chemických či biologických zbraní, ale nebrání signatářům tyto zbraně vyrábět, skladovat či transportovat

Briand-Kelloggův pakt (1928 v Paříži)

- Zákaz války jako prostředek mezinárodní politiky (s výjimkou války obranné)
- Zprvu signován 15 státy (vč. ČSR), nakonec se pod pakt podepsalo 62 států (vč. Německa, Itálie, Japonska, SSSR)
- Problém nevymahatelnosti (viz japonská invaze do Mandžuska nebo italská agrese vůči Etiopii)
- Za ČSR podepsal Briand-Kelloggův pakt Dr. Edvard Beneš

Aristide Briand přednesl svůj projev v budově francouzského ministerstva zahraničí „Quai d'Orsay“, kde se pakt signoval (Zdroj: Erich Salomon, 1928, <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/dc/BriandKellogg1928a.jpg>) [20. 9. 2018]

Podobně jako jeho francouzský kolega přiložil pod pakt svůj podpis také německý ministr zahraničí Gustav Stresemann (Zdroj: Erich Salomon, 1928, <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ad/BriandKellogg1928b.jpg>) [20. 9. 2018]

Ženevská odzbrojovací konference I.

- 1932 – 1934 v Ženevě; 63 států
- Odlišné představy účastníků:
- Francie – „internacionalizace“ útočných zbraní
- Německo – požadavek rovnoprávného zajištění bezpečnosti
- VB – omezení námořního zbrojení v kategorii ponorek, které ohrožovaly její převahu na moři

Ženevská odzbrojovací konference II.

- Itálie – zákaz bitevních lodí, které jí byly ekonomicky nedostupné
- SSSR – všeobecné a úplné odzbrojení, zbavující západní mocnosti jejich vojenské převahy
- 1. fáze konference = žádná dohoda
- 2. fáze rovněž neúspěšná → Německo odchází z jednání, vystupuje ze Společnosti národů a zbrojí

Střední Evropa pohledem mezinárodní politiky (20. a 30. léta)

- Po 1. sv. v. menší státy z R-U, strach z návratu Habsburků nebo obnovení Uher
- Malá dohoda: cílem konzervace poválečného uspořádání; Francie chce mít pozici velmoci v západní Evropě
- Snaha o hospodářskou spolupráci, jež nebyla úspěšná
- Základem Malé dohody komplex bilaterálních vojenských smluv:
 - 14. srpna 1920 – Československo a Jugoslávie
 - 23. dubna 1921 – Československo a Rumunsko
 - 7. června 1921 – Jugoslávie a Rumunsko

Mapa zobrazující členské státy Malé dohody (Petite Entente). (Zdroj: Tschechoslowakei, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Little_Entente_in_Europe_1921-1938.png) [20. 9. 2018]

Pod Dohodovým dubem se scházeli také „pátečníci“ (Zdroj: Ústav T. G. Masaryka, in:

http://www.nostalghia.cz/webs/vlaci/foto/marketa/lokality/masaryk_patecnici.jpg [20. 9. 2018])

Malá dohoda

- Vojenské konvence pro případ války s Maďarskem
- 1925 protokoly o možnosti přepravy vojenského materiálu přes své území
- Hospodářská kooperace projednávána na konferencích v 1927 Jáchymově a 1928 v Bukurešti
- 1925 v Bledu snaha zlepšit vztahy se sousedícími státy: konkrétně Rakouskem a Maďarskem

Malá dohoda (pokračování)

- V letech 1925–1927 přislíbila Francie pomoc státům Malé dohody v případě napadení Německem
- 1930 – smlouva kodifikující organizační praxi aliance
- 2/1933 – Organizační pakt (reakce na nastupující nacismus v Německu a příprava paktu čtyř mocností)
 - Vznik Stálé rady (společná zahraniční politika)
 - Vznik Hospodářské rady (hospodářská, finanční a obchodní spolupráce)
- Ministři zahraničí Malé dohody roku 1932:
 - Edvard Beneš (ČSR),
 - Nicolae Titulescu (Rumunsko),
 - Bogoljub Jevtić (Jugoslávie)

Rozšiřování Malé dohody

- Tardieův plán (1932):
- Měla vzniknout Dunajské federace připojením Rakouska a Maďarska
- Pro nesouhlas mocností nerealizován
- Později to prosazoval také československý předseda vlády M. Hodža
- Tardieu byl v letech 1929–1932 opakovaně francouzským premiérem

Ministři zahraničí Malé dohody a hlavy státu roku 1932:

- Edvard Beneš (ČSR), prezidentem T. G. Masaryk
- Nicolae Titulescu (Rumunsko), král Karel II. Rumunský
- Bogoljub Jevtić (Jugoslávie), král Alexandr I. Karađorđević

Malá dohoda ve 30. letech

- Neúspěšná snaha o Východní Locarno
- Smlouva ČSR se SSSR (1935) navázaná na francouzsko-sovětskou smlouvu
- S Východním Locarnem je spojen francouzský ministr zahraničí Louis Barthou – významný francouzský politik 1. poloviny 20. století, který sloužil také jako předseda vlády (3/1913 – 11/1913) a třináctinásobný ministr

Konec Malé dohody

- V politice Francie převládl appeasement
- Postupná dezintegrace paktu, růst vlivu Německa a Itálie
- Po Mnichovském diktátu rozpad (1/1939 vypovídá závazky Jugoslávie a Rumunsko)
- Rumunsko, Slovensko a Chorvatsko vyhlásily přátelství namířené proti další maďarské expanzi (1942)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

